

ІНТЕРВ'Ю 13.08.2025 | Балаж Ярабiк

«Схоже, сторони ближчі до досягнення згоди»

Зустріч Трампа з Путіним може перезапустити відносини між наддержавами. Балаж Ярабiк про переговори щодо припинення вогню в Україні

Інтерв'ю провів Ніколаос Гавалакіс

Наприкінці тижня планується зустріч на Алясці президента Росії Володiмiра Путiна i президента США Дональда Трампа. Наскільки ця зустріч важлива i чого від неї варто чекати?

Майбутня зустріч президентів Трампа i Путiна на Алясці – це передусiм ознака зсуву зовнiшньої полiтики США в бiк реабiлiтацiї Росiї, а також поживавлення двостороннього порядку денного, значною мiрою замороженого пiсля Russiagate 2016 року. Її значення ширше за будь-яке конкретне питання: вона вiдображає бажання обох сторiн перезавантажити складнi вiдносини.

Україна неминуче буде одним з головних пунктів, але це лише частина ширшого набору тем, серед яких, iмовiрно, будуть ключовi питання контролю над озброєнням, такі як Договiр РСМД, стратегiчна стабiльнiсть i стратегiчно важливий арктичний регион. В цьому сенсi зустріч слiд розглядати як спробу не стiльки вiршити один конкретний конфлiкт, скiльки вiдновити стабiльний канал для вiршення низки спiрних, але стратегiчно важливих питань в вiдносинах мiж Вашингтоном i Москвою.

Трамп припускає, що потенцiйна угода передбачатиме «певний обмiн територiями». Що це означає на практицi?

Те, що Трамп казав про «обмiн територiями», слiд розумiти в контекстi потенцiйного заморожування вiйни в Україні, яке, зi слiв обох сторiн, саме обговорюють. Така домовленiсть вимагатиме не лише схвалення Києва, але й згоди ключових

європейських партнерів. Саміту передувало багато місяців закулісної дипломатії та розмов експертів. Радник президента Росії Юрій Ушаков підтвердив, що існує пропозиція, яку Росія вважає загалом прийнятною. Ще не всі деталі узгоджено остаточно, але, схоже, сторони ближчі до досягнення згоди, ніж були після початкової лютневої пропозиції, що передбачала припинення вогню.

На практиці «обмін» може означати коригування ліній контролю в спірних районах, можливо, включно з тими територіями, що їх Росія наразі тримає в Харківській, Сумській або частині Дніпропетровської області, загальною площею близько 1 700 квадратних кілометрів. Однак важко уявити, що Україна погодиться на повне виведення військ з усього Донбасу, де контролює понад 7 тис. квадратних кілометрів – якщо тільки ця лінія фронту не обвалиться. Москва, своєю чергою, активно наполягає на більшому оточенні на Донбасі, зокрема на тлі недавніх здобутків. У цілому ситуація на полі бою, що й визначає будь-які переговори про території, дуже мінлива.

Минулого тижня сплив термін ультиматума Трампа Путіну про припинення вогню в Україні, а спеціальний посланець Стів Віткофф зазнав жорсткої критики за поширення «суперечливих наративів» про наміри Путіна. Наскільки зараз можна довіряти заявам США?

Не варто автоматично відкидати заяви США як неправдиві або неоднозначні. Президент Трамп відомий тим, що використовує жорстку риторику та ультиматуми як інструменти переговорів, щоб рухати процес, тож деякі екстравагантні висловлювання треба розглядати саме в цьому світлі. Наприклад, віце-президент Джей Ді Венс уточнював, що «обмін» не означає повне виведення українських військ – на противагу деяким пліткам, які підживляють медіа. Плутанина виникає значною мірою через анонімні витoki та суперечливі повідомлення, що викривляють уявлення про реальний стан дипломатичних приготувань, про який відомо дуже мало.

На стратегічному рівні США вдається чинити реальний тиск на Росію, зокрема, спільно з Саудівською Аравією утримувати світові ціни на нафту на низькому рівні. Також варто згадати про вторинні мита для Індії за те, що вона продовжує купувати російську нафту (Делі вважає це рішення глибоко несправедливим). Ці кроки часто не помічають за протилежними наративами, але вони є важливим чинником розрахунків Москви.

Які шанси президента Володимира Зеленського на політичне

виживання в разі, якщо Україна віддасть Росії значну частину Сходу?

Подейкують, що в недавніх заявах Зеленський проявив прагматизм, відкрито визнавши можливість територіального «обміну». Важливо зазначити, що саме по собі відведення військ не є неконституційним в Україні, це робилося на попередніх етапах конфлікту. А от відступ з усього Донбасу – набагато більш суперечливе й політично чутливе питання. Поки що навіть опозиційні партії поділяють позицію Зеленського проти повного відходу з Донбасу.

Територіальні втрати, безперечно, погіршать політичне становище Зеленського, але загалом його здатність залишитися на посаді значною мірою залежатиме від умов будь-якого припинення вогню або заморожування, а також від того, як ситуацію висвітлять всередині України, в ширшому політичному ландшафті.

Президент Зеленський та інші європейські лідери вже відкинули ідею поступок територіями для припинення війни з Росією. Які ще варіанти є для Європи та України на випадок, якщо зараз не вдасться досягти угоди?

Все швидко змінюється. Зеленський і європейські лідери справді відкинули будь-яку формальну передачу території заради припинення війни, але недавні заяви, в яких європейці наголошують на «активній дипломатії», можна вважати натяком на ледь помітний відхід від безкомпромісної позиції. Власне, заморожування конфлікту в інтересах як України, так і Європи, особливо з огляду на погані тенденції на полі бою, які скоро можуть ще посилитися, якщо зменшиться військова допомога від США.

Головна проблема – переконати Москву погодитися на заморожування, оскільки на нинішньому етапі воно не є оптимальним рішенням для Росії. Надходять сигнали про те, що США досягли певного прогресу в просуванні цієї ідеї. Але без конкретних деталей будь-які подальші прогнози передчасні, тож я від них утримаюсь.

Переклад з англійської Дар'ї Прусенко

Балаж Ярабiк

Балаж Ярабiк (Balázs Jarábik) – політолог і політичний аналітик. В минулому, серед іншого, очолював відділ політики, аналізу та координації Консультативної місії Європейського союзу в Україні та був запрошеним науковим співробітником Фонду Карнегі за міжнародний мир.

